

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Czesław

Nazwisko: Kania

Miejsce urodzenia: Lipniki

Data urodzenia: 19-03-1909

Imię ojca: Leopold

Imię matki: Marianna

Znany/a też jako: Czesław Kania

urodzony/a 19- 03-1909 Lipniki

Imiona rodziców: Apolinary Marianna

Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów

Stan zachowania

Uwagi

Akta śledcze w sprawie działalności sztabu i ochrony Komendy Okręgu Narodowego Zjednoczenia Wojskowego, kryptonim "Mazowsze". Według raportu naczelnika Wydziału III WUBP w Warszawie z 27.06.1948, Czesław Kania, wraz z innymi członkami oddziału „Lasa”, został ujęty i aresztowany dnia 25.06.1948 podczas nocnej akcji grupy szturmowej w lesie Karaski koło wsi Gleba w gminie Kadzidło. Czesław Kania był poszukiwany jako członek NZW pełniący funkcję redaktora kolportażu: „Puszcza Szumi”, „Głos Podziemia” oraz „Głos Bałtycki”. Akta zawierają liczne protokoły przesłuchań Czesława Kanii oraz postanowienie o pociągnięciu do odpowiedzialności karnej z 24.03.1949. Oficer śledczy WUBP w Warszawie ustalił, że: Czesław Kania „od maja 1945 do dnia zatrzymania, na terenie powiatów: ostrołęckiego, makowskiego, ciechanowskiego, przasnyskiego, szczytnowskiego i kolnowskiego brał udział w związku mającym na celu obalenie przemocą demokratycznego ustroju Państwa Polskiego zwanym >Narodowe Zjednoczenie Wojskowe<, pełniąc w związku tym kolejno funkcje: dowódcy kompanii, dowódcy batalionu, szefa wywiadu i kierownika wydziału propagandy przy Sztapie Komendy Okręgu krypt. >Mazowsze<, a ostatnio >Orzeł<, przy czym posługiwał się ps. >Nałęcz< i >Witold< występując w stopniu podporucznika (...). Pełniąc funkcję Szefa II Wydziału - wywiadu przy Komendzie Okręgu >Mazowsze<, działając na szkodę Państwa Polskiego, zbierał i gromadził wiadomości stanowiące tajemnicę państwową z życia politycznego, wojskowego, działalności i struktury organów MBP i spisy funkcjonariuszy”. Dokonywał, wraz z innymi członkami, „gwałtownych zamachów” (zabijając funkcjonariuszy UB) na posterunki MO i UB (13.01.1946 na posterunek UB i MO w Chorzelach oraz na posterunek MO w Zarębach; 6/7.09.1946 na posterunek MO w Płoniawach; 07.09.1946 na jednostkę WP; 25.06.1948 na jednostkę żołnierzy KBW i UBP). Według postanowienia, Czesław Kania, dokonywał napadów rabunkowych oraz nakłaniał innych członków związku NZW do pozbawiania życia osób prywatnych jak i funkcjonariuszy UB oraz bez „zezwoleń władz” przechowywał broń palną. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 29.04.1949 został uznany winnym zarzucanych mu czynów i skazany na karę śmierci. Wyrok kary śmierci był dwukrotny - z art. 86 § 2 KKWP „za udział w reakcyjnych zbrojnych związkach występujących pod nazwą Narodowe Zjednoczenie Wojskowe”, usiłujących zmienić „demokratyczny ustrój Państwa Polskiego” oraz z art. 7 Dekretu z dnia 13.06.1946, za to, że jako szef wywiadu „gromadził i przekazywał dla reakcyjnego związku NZW wiadomości życia politycznego, wojskowego, działalności, struktury i obsady organów Bezpieczeństwa Publicznego, stanowiące tajemnicę państwową i wojskową”.

IPN BU 0207/1796 t. 1, 3, 14 (6055/III).

Akta śledcze nr ŚI/21/49 w sprawie prowadzonej przeciwko Józefowi Kozłowskiemu, Czesławowi Kani i innym, podejrzanych o przynależność do oddziału Narodowego Zjednoczenia Wojskowego działającego na terenie powiatu ostrołęckiego, makowskiego, ciechanowskiego, przasnyskiego, współudział w zamachu na żołnierzy WP i funkcjonariuszy MO, posiadanie broni bez zezwolenia, kradzieże, tj. o przestępstwa z art. 86 § 2 KKWP, art. 101 § 2 KK, art. 9 i art. 4 § 1 Dekretu z dn. 13-06-1946 r., art. 259 KK. Czesław Kania został skazany wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 29.04.1949 na karę śmierci. 07.05.1949 Czesław Kania skierował do Prezydenta Rzeczypospolitej prośbę o „zamienienie kary śmierci na długoletnie więzienie”. Prezydent decyzją z 05.08.1949 nie skorzystał z prawa łaski, a Najwyższy Sąd Wojskowy 19.07.1949 utrzymał wyrok w mocy (w części orzeczenia o karze). W aktach zachował się protokół wykonania wyroku nr 1664/49 z 12.08.1949. Czesław Kania został rozstrzelany w więzieniu na Mokotowie.

IPN BU 1023/512 t. 1-5 (Sr. 606/49, 1694/48, I KR s 27/57, II AKo 153/94).

Charakterystyka Nr 64, nazwa organizacji: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe - Okręg Warszawski nr XVI. Charakterystyka została opracowana przez Wydział "C" KWMO / SUSW w Warszawie na potrzeby Wydziału II Biura "C" MSW w 1985 roku. Według „życiorysu” zawartym w charakterystyce, Czesław Kania „ps. >Nałęcz, >Witold< w lutym 1944 wstąpił do NSZ w których pełnił funkcję dowódcy kompanii na gminę Łyse, powiat Ostrołęka. Po wyzwoleniu Polski nadal działał w NSZ. Po przekształceniu się NSZ w NZW Kania zostaje dowódcą batalionu w Okręgu XV NZW krypt. >Chrobry<. Podległy mu batalion obejmuje działalnością tzw. Kurpie tj. gminy Łyse, Myszyniec i Kadzidło. Z chwilą powstania (połowa 1946) okręgu warszawskiego NZW krypt. >Mazowsze<, cały batalion Kani odchodzi od okręgu białostockiego NZW i podporządkowuje się okręgowi warszawskiemu. Wówczas ówczesny komendant tego okręgu, Kulesza Zbigniew ps. >Młot<, powierza Kani Czesławowi funkcję szefa oddziału II (wywiad) w sztabie okręgu z jednoczesnym pełnieniem funkcji p.o. redaktora nielegalnej prasy, wydawanej przez okręg pt. >Echo Bałtyku<. Zmienia on wówczas pseudonim z >Nałęcz< na >Witold<. Następny komendant okręgu, Kozłowski Józef ps. >Las<, mianuje Kanię szefem sztabu okręgu z jednoczesnym pełnieniem funkcji redaktora nielegalnej prasy wydawanej już pod zmienionym tytułem >Głos Podziemia<. Podczas likwidacji sztabu okręgu w dniu 25.06.1948 Kania Czesław ps. >Witold< został aresztowany. Wyrokiem WSR w Warszawie z 29.04.1949 został skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano”.

IPN BU 0180/80 t. 1, 2 (Charakterystyka Nr 64, p.102).

Akta dossier dotyczącego Czesława Kania ps. "Nałęcz"/ "Witold". Z akt wynika, że Czesław Kania był poszukiwany listem gończym przez KPMO Przasnysz i Łomża. Został ujęty i aresztowany 25.06.1948 w czasie akcji w gminie Kadzidło za przynależność do „bandy NZW na stanowisku szefa wywiadu przy sztabie >Lasa<”. Czesław Kania był inwigilowany przez PUBP w Ostrołęce jako „członek NZW obciążony zeznaniami”. Rejestrowany 23.09.1946 w kartotece ogólnoinformacyjnej Wydziału X PUBP w Ostrołęce do Nr 4584. Zatrzymany został przez PUBP w Ostrołęce i doprowadzony do WUBP w Warszawie. Zarejestrowany przez Wydział Śledczy dnia 28.06.1948 do Nr 150/48. W latach 1955-1960 resort bezpieczeństwa poszukiwał informacji o Czesławie Kaniu. Według wniosku kierownika PUdSBP w Kolnie o złożenie materiałów do archiwum z 06.11.1955 stan wiedzy na temat Czesława Kania był następujący: „wg posiadanych materiałów w sprawie na ww., w których jest mowa, że należał do nielegalnej organizacji NZW, gdzie pełnił funkcję w Komendzie Okręgu NZW jako oficer łącznikowy był szefem Informacji i Propagandy jako redaktor w oddziale >Lasa<. W późniejszym czasie był dowódcą II batalionu. Wymieniony po wyzwoleniu został zatrzymany i osadzony w więzieniu (...) lecz jaki wyrok otrzymał tego w materiałach nie jest uwidocznione”. Z informacji z 19.05.1960 Komendanta PMO ds. BP w Kolnie wynika natomiast, że Czesław Kania przed 1950 rokiem został dwukrotnie skazany przez Sąd Doraźny w Ostrołęce za działalność w „bandzie młota” i „od tego czasu ślad po nim zaginął”. 04.06.1960 KWMO w Białymstoku, wystosowało zapytanie do Wydziału III Biura „C” w Warszawie o Czesława Kanię - „komendanta NZW ps. >Nałęcz< i >Witold<”. Z odpowiedź Centralnego Zarządu Więziennictwa z 04.07.1960 wynika, że „skazany był przez Wojskowy Sąd Rejonowy W Warszawie Nr Sr 606/49 dnia 29.04.1949 na karę śmierci. Wyrok został wykonany w więzieniu Warszawa I dnia 12.08.1949”.

IPN Bi 012/896 (Sygnatura dawna DO-43264, Sygnatura wytwórcy 3627/II).

Charakterystyka nr 158 oraz kwestionariusze osobowe członków organizacji Narodowe Siły Zbrojne Komenda Okręgu XIII kryptonim "Kalina". Materiały opracowane przez Wydział "C" KWMO w Olsztynie na potrzeby Wydziału II Biura "C" MSW w 1982 roku. Czesław Kania, ps. „Nałęcz” i „Witold”, wymieniany jest w charakterystyce jako dowódca batalionu. Wchodził on w skład Komendy Powiatowej Narodowych Sił Zbrojnych krypt. „XIII-10” Ostrołęka. Komenda Powiatowa NSZ Ostrołęka natomiast podlegała Komendzie Okręgu „XIII-Kaliny”. Według kwestionariusza osobowego Czesław Kania w okresie okupacji był dowódcą kompanii NSZ. „Od kwietnia do czerwca 1945 był członkiem NSZ w Lipnikach gm. Łyse, pow. Ostrołęka. Pełnił funkcję dowódcy batalionu I lub II na gminę Łyse”.

IPN Bi 065/5 t. 1-2 (Sygnatura dawna IPN 0522/5 t. 1-2, Sygnatura wytwórcy 776/IV); IPN BU 0182/146 t. 1-2 (Charakterystyka Nr 158, p.32).

Charakterystyka nr 66 i kwestionariusze osobowe członków organizacji Narodowe Zjednoczenie Wojskowe Komenda Okręgu Nr XVI, kryptonim "Mazowsze". Materiały opracowane przez Wydział "C" KWMO w Olsztynie na potrzeby Wydziału II Biura "C" MSW w 1982 roku. Czesław Kania, ps. „Nałęcz” i „Witold”, wymieniany jest w charakterystyce jako „szef wywiadu i oficer propagandy” w sztabie okręgu NZW kryptonim „Mazowsze” oraz dowódca I lub II batalionu NZW na gminę Łyse, które podlegały pod komendę powiatową kryptonim „Orawa” (powiat Ostrołęka). "Brał udział w napadach terrorystyczno-rabunkowych. Dnia 24.06.1948 aresztowany razem ze sztabem okręgu >Mazowsze<. Brak danych o skazaniu".

IPN Bi 065/6 t. 1, 3 (Sygnatura dawna IPN 0522/6, Sygnatura wytwórcy 777/IV), IPN BU 0182/65 t. 1 (Charakterystyka Nr 66, p. 352).

Charakterystyka Nr 62, dotycząca organizacji - Komenda Główna Narodowego Zjednoczenia Wojskowego, opracowana w 1978 roku przez Wydział II Biura "C" MSW. Według charakterystyki Czesław Kania, ps. „Nałęcz” i „Witold”, pełnił funkcję Szefa Wydziału Propagandy w Komendzie Okręgu NZW Warszawa nr 16 kryptonim „Mazowsze” - „Orzeł”. Według kwestionariusza osobowego z 1977 roku był również redaktorem pisma, wydawanego początkowo pod nazwą „Echo Bałtyckie”, a następnie „Echo z Lasu” przez Okręg NZW Nr 16.

IPN BU 0189/62 t. 1 (Charakterystyka Nr 62, p. 62).

Materiały operacyjne dotyczące Czesława Kani i innych członków nielegalnych organizacji. W aktach znajdują się zeznania, wyciągi z doniesień oraz oświadczeń w sprawie Czesława Kani, zawierające informacje o jego działalności w NSZ/NZW. Czesław Kania, ps. „Nałęcz” i „Witold” został oskarżony o przynależność do oddziału Narodowych Sił Zbrojnych i Narodowego Zjednoczenia Wojskowego, gdzie pełnił kolejno funkcje: dowódcy kompanii, dowódcy batalionu, szefa wywiadu i kierownika wydziału propagandy przy Sztapie Komendy Okręgu, współudział w zamachu na żołnierzy WP i funkcjonariuszy MO, posiadanie broni bez zezwolenia, kradzieże i napady. Został skazany wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 29.04.1949 na karę śmierci.

IPN BU 0203/2318 (33908/II).

Notatki informacyjne opracowane w latach 1970-1979 przez Wydział "C" KWMO w Olsztynie na potrzeby Wydziału II Biura "C" MSW. W notatce nr 6 znajduje się kwestionariusz osobowy na Czesława Kanię, gdzie określany jest jako członek NSZ o ps. „Witold”, „Wrzos” i „Warski”, „rzekomo dowódca kompanii”.

IPN BU 0182/155 (Notatka Nr 6, p.103).

Rozpracowanie obiektowe kryptonim "O-A-1", założone przez PUBP w Ostrołęce na byłych członków NZW (ugrupowanie Zbigniewa Kuleszy, pseudonim "Młot"). Czesław Kania przechodzi w opracowaniu jako podejrzany. W „charakterystyce 16 Okręgu NZW pod kryptonimem >Mazowsze< a następnie >Orzeł<” z 05.02.1951 wymieniany jest jako „Szef Wywiadu, redaktor, kierownik Wydziału Propagandy” ps. „Nałęcz” i „Witold”. Akta zawierają także protokoły przesłuchań Czesława Kani.

IPN BU 0255/228 t. 1 (2297/IV t. 1).

Sprawa obiektowa krypt. "Nil" dotycząca rozpracowania Komendy Powiatowej NZW prowadzona w latach 1951-1954 przez PUBP w Kolnie. Czesław Kania przechodzi w sprawie jako dowódca batalionu i Szef Wydziału II Komendy Powiatu NZW na terenie pow. Ostrołęka, aresztowany 1947-1948.

IPN Bi 011/14 t. 1 (Sygnatura dawna OB-49, OB-76, OB-84, OB-77, Sygnatura wytwórcy 155/IV/a-e).

Akta personalne osadzonego. Więzienie Karno-Śledcze Warszawa Praga, Więzienie w Mokotowie. Aresztowany Czesław Kania został doprowadzony do więzienia Warszawa III (Praga-Północ) 28.06.1948 przez WUBP w Warszawie. Wyrokiem z 29.04.1949 Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie został skazany na łączną karę śmierci z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze. Prezydent RP decyzją z 05.18.1949 nie skorzystał z prawa łaski. 12.08.1949, na polecenie prokuratora Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Warszawie, Czesław Kania został przetransportowany do więzienia Warszawa I Mokotów. Tego samego dnia o godzinie 20.25 został wykonany wyrok śmierci.

IPN GK 919/2666 (Sygnatura dawna 658/62, Sygnatura wytwórcy 54/49).

Księga główna więźniów śledczych Warszawa-Mokotów, rok 1947. Czesław Kania figuruje pod poz. 1303. Do więzienia przybył 12.08.1949 z więzienia Warszawa III. Zmarł 12.08.1949. Data śmierci wpisana została w rubryce „śmierć naturalna”.

IPN GK 921/31 (Dawna sygnatura archiwalna: 813/2/31, 813/31).

Materiały operacyjne, wybór dokumentów z akt śledztwa, akta w sprawie karnej, dokumentacja szczątkowa sprawy ewidencyjnej dotyczące innych osób, w których przechodzi Czesław Kania. Wymieniany jest w powyższych materiałach jako podejrzany, przesłuchiwany, świadek, dowódca oddziału we wsi Lipniki o pseudonimie „Nałęcz”.

IPN BU 0203/180 (2855/II), IPN Bi 0090/39/J (39/) mikrofilm, IPN Bi 212/3255 (Sr. 312/50), IPN Bi 012/927 (3659/II), IPN Bi 212/257 (G. 535/45), IPN Bi 07/282 (719/III).

Według zapisów ewidencyjnych od 1946 roku Czesław Kania był inwigilowany przez PUBP w Ostrołęce do nr 4584 jako członek NZW obciążony zeznaniami. W 1947 roku był rozpracowywany przez PUBP w Ostrołęce do nr 1495/a na podstawie doniesień informatora o ps. „Brzoza”. Czesław Kania był rozpracowywany jako „szef wywiadu NZW po wyzwoleniu” ps. „Witold”, „Nałęcz” i „Wrzos” w ramach sprawy ewidencyjno-obszernyjnej założonej przez PUdsBP w Mrągowie. Sprawa prowadzona była w latach 1947-1955. Nr ewidencyjny sprawy 1196/55 (nr archiwalny 93/55). W 1971 roku SB KPMO w Mrągowie zdała powyższe akta do WUSW w Olsztynie pod sygn. 8269/II. Akta wybrakowano w roku 1987 (protokół brakowania 33/87). PUBP w Kolnie w okresie 16.09.46 do 06.11.1955 zbierał informacje na temat Czesława Kani - Komendanta Okręgu NZW oraz dowódcę II batalionu - w ramach dossier DO 43264. Akta zostały przekazane do KWMO w Białymstoku, pod sygn. 3627/II. Według kart ewidencyjnych pseudonimy Czesława Kani to: „Witold”, „Wrzos”, „Warski”, „Nałęcz”.

Wpis na podstawie: Inwentarz akt WUSW w Olsztynie, Księga ewidencji osób nierozpracowanych zgłoszonych do rejestracji WUds.BP/KWMO w Olsztynie, Kartoteka tematyczna WUSW w Białymstoku, Kartoteka ogólnoinformacyjna MSW, Kartoteka pomocnicza Biura „C” MSW.

Szczałki ś.p. Czesława Kani zostały odnalezione 23.05.2013 w Kwaterze "Ł" (Kwatera na Łączce) na Cmentarzu Powązki Wojskowe w Warszawie. Data identyfikacji 09.06.2016.

Baza Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN „Odnalezieni”:
<https://poszukiwania.ipn.gov.pl/bbp/odnalezieni/474,Czeslaw-Kania.html>